

Isle of Coll, 27 juli 2023 (Robbert van Hiele)

The Isle of Coll en zijn zomervogels

Robbert van Hiele

Deze zomer waren wij van 23 juli tot en met 30 juli op het eiland Coll. Niemand kent Coll waarschijnlijk, dus daarom even waar dat dan precies ligt. Het is te vinden aan de westkust van Schotland. Makkelijk te

bereiken vanaf de veerboot IJmuiden-Newcastle. Vandaar nog 375 kilometer naar

de kustplaats Oban vol statige huizen aan het water. En vanaf de haven van Oban gaan veerboten van de maatschappij Caledonian MacBraine naar vele eilanden in de zee.

Bekendere eilanden zijn Rum, Mull, de Outer Hebrides waar je Lewis en Harris kunt vinden en het kleinere eiland Barra. Er zijn er nog tientallen meer, maar wat minder bekend zijn Coll en Tiree waarvan Coll de minst bekende is.

Veel plekken aan de westkant van Schotland zijn dramatisch en rotsachtig met flinke bergen tot zo'n 1000 meter hoog. Coll en Tiree zijn daarbij vergeleken dwergjes. Op Coll vind je vooral duinlandschappen met in het midden van het eiland wat bescheiden rotsen waar water moeilijk wegzinkt en daardoor venig is met enkele voedselarme meertjes. Voordeel van de lage heuvels is dat wolken er vaak overheen waaien. De twee eilanden staan bekend als de zonnigste eilanden van Schotland.

Wij gaan heel graag naar de westkust van Schotland. Geweldige kustlijn, eilanden in overvloed, rust, vreselijk aardige mensen. En je kunt er naar vogels kijken maar we gaan vooral omdat we vinden dat de westkust tot de mooiste landschappen van Europa hoort.

We hadden een week geboekt op de camping van Ken aan de westkant. Zoals op de foto op de volgende bladzijde te zien is, groeien achter die enorm goeiige Ken, allerlei struiken in zijn tuin. Bijna tropisch. Vriezen doet het aan de westkust ongeveer nooit, dus vandaar.

Het groen was allemaal aangelegd door zijn vrouw Pat die helaas een jaar of wat geleden

overleden was. Nu zat hij daar alleen, wel eenzaam hoor, lijkt me.

De tropisch aandoende tuin van Ken (RvH)

De struiken trokken vogels aan die je verder nergens zag. Het eiland is namelijk vrijwel geheel boom- en struikloos. Tijdens de trektijd moet dat ook mooie soorten geven maar nu in juli zaten er ook flink wat rariteiten. Wat te denken van zeldzaamheden als Heggenmus, Roodborst, Winterkoning, Merel, Zanglijster en Turkse Tortel. Nergens anders gezien op Coll. Het doet je beseffen hoe vogelsoorten verbonden zijn aan bepaalde vegetatie. Grasmus en 2 jonge Fitissen, jaja. En Putter en Kleine Barmsijs maar die kwamen op wat meer plekken voor.

De camping-topper was een Grauwe Vliegenvanger met 2 uitgevlogen jongen. Volgens het lokale vogelboek niet bekend als broedvogel op Coll. Dan zijn ze dus niet in 2023 op de camping van Ken geweest.

Vanuit het campertje kon ik zelfs een foto maken.

Grauwe Vliegenvanger, 24 juli 2023 (RvH)

Vanaf hier liep je door de kruidige weilanden naar een strand met een oud en een nieuwer kasteel aan de rand. Je kon het niet bezoeken, sowieso zijn er geen echte sites op Coll. De aantrekkingskracht zit hem in de zandstranden die je meestal voor jezelf alleen hebt (zie beginfoto). Als het zonnetje schijnt lijkt het wel een plaatje uit de Caraïben. De temperatuur moet je er bij denken want veel warmer dan 17 graden is het nooit geworden. Heerlijk om te lopen dus.

Als je met de veerboot van Oban gaat, vaar je eerst tussen het eiland Mull en het uitstekende vasteland door. Aan het einde van het vasteland heet het Ardnamurchan, een soort schiereiland. Hier zijn flinke kliffen waarop allerlei klifbroeders broeden. Die drijven ook rond de veerboot. Zeekoeten,

Alken, een enkele Papegaaiduiker, Jan-van-Genten, Noordse Pijlstormvogels. Vooral die Noordse Pijlstormvogels had ik nog niet vaak gezien. In het Engels heten ze *Manx Shearwaters*. Ze broeden op zeer specifieke, vaak onbewoonde, eilanden verspreid langs de kust. Ik begrijp dat de grootste kolonie op Rum te vinden is, niet zo ver weg, 150.000 vogels bij elkaar. Wat een gekkenhuis moet dat zijn. Overdag zwerven ze over de zee, vissend naar eetbare dingen. 's Nachts keren ze terug naar huis en kruipen in hun gegraven hol. Met die aantallen op één plek zijn de meeste vogels gedwongen ver van huis voedsel te zoeken. Gelukkig dat vliegen boven zee hen moeiteloos afgaat. Geweldig vond ik ze. Is het kalm weer dan vliegen ze heel laag over het water met stijve, ondiepe vleugelslagen afgewisseld met glijpauzes. Vaak in een lijntje achter elkaar als wielrenners. Is er meer wind dan gaan ze in enorme verticale bogen op en neer, vaak met amper een vleugelslag. Allebei die vliegwijzen heb ik mooi kunnen zien. Opvallend is de afwisseling tussen zwart en wit, zelfs op grote afstand zie je dan weer zwart en als ze omkeren de onderkant die vrijwel geheel wit is.

In juli in Schotland heb je geen verschillende smaken Pijlstormvogels maar in september in Nederland moet je een beetje oppassen. Dat donker-licht van een steeds kantelende vogel is wel een Pijlstormvogel maar welke

dan precies? Weet je zeker dat het echt zwart en wit is en niet bruinig wit dan kom je toch bij de Noordse uit. Mooie vliegende foto's heb ik niet maar deze wel.

Noordse Pijlstormvogel, 27 juli 2023 (RvH)

De meest algemene vogelsoort was denk ik wel de Graspieper. Werkelijk overal te vinden. De hier broedende Koekoeken kiezen voor 100% de Graspieper uit als waardsoort. Maar er komen nog genoeg kleine Graspiepertjes uit het ei, heb ik gezien. Daar kunnen we in Nederland alleen maar van dromen. Geen stikstofprobleem hier. Veel kruidenrijke stukjes grasland met vaak wat schapen in kleine aantallen. De twee Koekoeken die ik heb gezien waren jonge vogels. De ouders zijn waarschijnlijk al op weg naar Afrika, net als die van ons.

En dan komen we dus bij een, voor ons Kempenaren, andere aantrekkelijke soort. De Rouwkwikstaart. De Britse tegenhanger van onze Witte Kwikstaart. Bij ons vooral in

het voorjaar tijdens de trek goed te herkennen. In het najaar komt hij ook wel langs maar is dan door rui minder duidelijk herkenbaar. Opvallend is de zwarte kopkap waarbij het zwart ook op de mantel doorloopt, zeker bij de mannetjes. Mocht je de stuit zien dan zie je dat die ook zwart is. De flanken zijn donkerder maar met alleen dat kenmerk zijn ze moeilijk te herkennen. Bij de tertials is de zwart-wit tegenstelling ook erg opvallend. Ik zag ook jongere vogels maar dan is het verschil met onze Witte Kwikstaart vrij moedeloos makend. Zeker omdat de variatie tussen individuen behoorlijk groot is bij kwikstaarten. Daar haak ik af. Ze waren te vinden scharrelend op de stranden. Daar was door het aangespoelde zeewier en wat stenen soms veel variatie.

Drieteenstrandlopers, 25 juli 2023 (RvH)

Naast de Kwikstaarten verschenen dan ook Spreeuwen en Tapuiten, voor mij een soort die ik niet verwachtte op het strand. Maar ja,

waarom eigenlijk niet, perfect terrein als je er over nadenkt. En het leuke van die westelijke, noordelijke eilanden is dat waadvogels wat eerder binnenkomen op de zuidelijke trek dan bij ons. Hier de eerste Drieteenstrandlopers die nog behoorlijk wat zomerkleuren hebben. En wat te denken van de in juli nog zeldzame Steenloper. Prachtig roestbruin, wanneer zie je dat nou zo mooi. Allebei hier en daar op een enkel strandje te vinden, de meeste moeten nog langskomen.

Steenloper, 25 juli 2023 (RvH)

Veel frequenter, want een lokale broeder, zijn Bontbekplevieren die hier op de kiezelstranden hun kuiltje maken. Vrij regelmatig zie je rond de stranden ook Noordse Sterns, een enkele Dwergstern, veel Kuifaalscholvers (maar geen gewone Aalscholvers), Stormmeeuwen, Kokmeeuwen en soms een Kleine Jager. Enkele Kleine Jagers broeden rond de meertjes in het binnenland en klieren rond de sterns en meeuwen op zee. Een andere

vogel die op de meertjes broedt, is de Roodkeelduiker. Ze vissen op zee want in die meertjes is niks te vinden. Daarom zie je vaak tegen de avond hoog boven je Roodkeelduikers vliegen die naar zee gaan of er juist van terug komen. Rond die stranden kun je ook groepen Fraters vinden, een Kneu-achtig vogeltje dat bij ons vaak in het late najaar verschijnt, vooral op de kwelders van Groningen en Friesland. Ik zag hier groepjes van 20 vogels die onopvallend rondliepen tussen de kruiden, pikkend naar zaadjes. Met een typisch Frater-twiepje waar ik een blinde vlek voor heb en nog niet helemaal snap, vliegen ze dan onrustig op om vaak een stuk verder weg weer naar te strijken.

En die stranden, die stranden. Met of zonder vogels, met of zonder zeehonden, met of zonder otters, met of zonder bruinvissen. Zelfs met ons erbij leeg te noemen.

Strand voor ons alleen, 27 juli 2023 (RvH)

En nog twee strandvondsten, geen vogels die je vanaf het vasteland van Coll veel kunt zien, zeker de Papegaaiduiker niet. Aan alles komt een eind.

Zeekoet, 25 juli 2023 (RvH)

Papegaaiduiker, 29 juli 2023 (RvH)

En dan als afsluiter ons vogellijstje op alfabet, op enkele zeevogels en waadvogels na, allemaal broedend op Coll, ik ben er dik tevreden mee!

Blauwe Kiekendief, Blauwe Reiger, Boerenzwaluw, Bontbekplevier, Bonte Kraai, Bonte Strandloper, Buizerd, Drieteenstrandloper, Dwergstern, Eidereend, Fitis, Frater, Graspieper, Grauwe Gans, Grasmus, Groenling, Groenpootruiter, Grote Mantelmeeuw, Heggenmus, Houtduif, Huismus, Jan-van-Gent, Kleine Mantelmeeuw, Kneu, Koekoek, Kokmeeuw, Kuifaalscholver, Merel, Noordse Pijlstormvogel, Noordse Stern, Oeverzwaluw, Papegaaiduiker, Roodborst, Roodborsttapuit, Roodkeelduiker, Rotsduif, Rouwkwikstaart, Scholekster, Slechtvalk, Spreeuw, Steenloper, Stormmeeuw, Tapuit, Tureluur, Turkse Tortel, Veldleeuwerik, Vink, Winterkoning, Wulp, Zanglijster, Zeearend (alleen overvliegend), Zeekoet en Zilvermeeuw.

P.S.: Dé vogelknaller van Coll is het voor Schotland spectaculaire aantal Kwartelkoningen. Rond de 50 paartjes, ongeveer ons hele Nederlandse broedbestand. Veel *machair* (speciaal kruidenlandschap op zandbodem, een specialiteit van sommige delen van West-Schotland) wordt speciaal beheerd voor de Kwartelkoningen. Eind juli bleek voor mij te laat voor het horen van hun crex-crex roep. Het woei ook behoorlijk de meeste nachten. Dan hebben zij weinig zin om te roepen en is het sowieso moeilijk iets te horen. ■